

*Л. Л. Гриценко, канд. екон. наук, доц.,
ДВНЗ "Українська академія банківської справи НБУ"*

ІНСТИТУЦІЙНЕ РОЗУМІННЯ РОЛІ ДЕРЖАВИ В ІНВЕСТИЦІЙНОМУ ЗАБЕЗПЕЧЕННІ РОЗВИТКУ ЕКОНОМІКИ

Особливе місце серед сучасних теоретичних концепцій обґрунтування ролі держави в активізації інвестиційних процесів займають теорії інституціоналізму, які не зосереджують увагу на дослідженні виключно економічних проблем, а розглядають їх у взаємозв'язку з соціальними, політичними, етичними, правовими та ін. Це забезпечує системне бачення механізмів формування суспільних проблем, забезпечення соціально-економічного розвитку та стійкого економічного зростання.

Нова інституціональна теорія держави пропонує низку економетричних моделей, що характеризують поведінку держави та інших економічних агентів у процесі їх конкурентної взаємодії при виробництві та споживанні суспільних благ. Дані моделі дозволяють формалізувати процес прийняття рішення про інвестування коштів у соціальну сферу суспільного виробництва, ефективний розвиток якої є одним із пріоритетних завдань інвестиційної політики в сучасних умовах господарювання.

Найбільш відомими формальними моделями, що ілюструють механізми взаємодії держави та інших секторів економіки в нових інституціональних теоріях, є модель Фіндлі – Уілсона і модель осілого бандита Макгира – Олсона.

У частині теоретичного обґрунтування концептуальних засад державного регулювання економіки інституціональний напрям економічної теорії запропонував два підходи – теорію узгодженого господарства (Я. Тинберген і Г. Мюрдаль) та теорію державного дирижизму (Фр. Перру). Теорія узгодженого господарства передбачає побудову механізмів взаємодії держави та бізнесу на основі добровільної згоди бізнесових структур виконувати рекомендаційні плани держави. У свою чергу теорія державного дирижизму припускає, що для ефективного державного регулювання економіки потрібні індикативне державне планування і виборча економічна політика держави. Обидві теорії органічно поєднуються в сучасній практиці налагодження взаємин державних органів влади з представниками бізнесу з метою ефективною реалізації загальних цілей і завдань соціально-економічного розвитку та врахування суспільних потреб у процесі здійснення підприємницької діяльності суб'єктами господарювання.

Система партнерських відносин та активізації взаємодії між державним і приватним сектором є одним із основних елементів сучасної

теорії змішаної економіки. Необхідність та обґрунтованість її формування і дії обумовлюються такими положеннями ліберальної концепції розвитку: відповідність між формуванням інститутів приватної власності і процесом управління економічним розвитком; більш високий рівень ефективності економіки, що функціонує на засадах приватної власності порівняно з господарством, заснованим на державній власності та прямому державному управлінні.

Сучасний етап розвитку економіки, який характеризується розширенням процесів глобалізації, конвергенції різних видів економічної діяльності та сфер суспільного життя, викликає необхідність у вдосконаленні теоретичних положень організації взаємодії держави та бізнесу, зокрема у контексті реалізації державної інвестиційної політики на основі інтеграційного поєднання раціональних підходів та поглядів, запропонованих сучасними економічними школами.

Історична ретроспектива теоретичних концепцій інвестиційної діяльності та ролі держави в реалізації інвестиційних процесів свідчить про відсутність в економіці достатніх передумов для самоактивізації процесів інвестування та ефективного відтворення інвестиційних ресурсів, що виступає вагомим аргументом на користь того, що провідним суб'єктом формування та регулювання інвестиційних процесів повинна бути держава. Разом з тим об'єктивна неспроможність держави забезпечувати повноцінне виконання соціальних функцій без активного залучення в цей процес ресурсів приватного сектора економіки вимагає активного використання різних видів взаємодії держави і бізнесу в інвестиційній діяльності.

Гриценко, Л.Л. Інституційне розуміння ролі держави в інвестиційному забезпеченні розвитку економіки [Текст] / Л.Л. Гриценко // Проблеми і перспективи розвитку банківської системи України: зб. тез доповідей XV Всеукраїнської науково-практичної конференції (8-9 листопада 2012 р.). – Суми: УАБС НБУ, 2012. – С. 50-52.